

สรุป ปัญหา และข้อเสนอแนะ

๖.๑ สรุป

๖.๑.๑ ลักษณะการเลี้ยงโคและกระบือ ผู้เลี้ยงเกือบทั้งหมดเป็นชาวไร่ชาวนาที่เลี้ยงแบบสวนครัวหลังบ้านเพื่อไว้ใช้งานมากกว่าที่จะเลี้ยงเพื่อหวังรายได้จากการขายโดยตรง ลักษณะการเลี้ยงจึงเป็นแบบปล่อยฝูงและเลี้ยงในทุ่งให้หาอาหารกินเอง จึงไม่มีการควบคุมการผสมพันธุ์ ทำให้อัตราการเจริญเติบโตมีแนวโน้มต่ำลง โคและกระบือตัวที่ไม่เหมาะสมในการใช้งานหรือมีอายุมากแล้ว เกษตรกรก็จะขายเป็นโคและกระบือเนื้อ สำหรับการพัฒนาปศุสัตว์ในระยะที่ผ่านมา เน้นหนักในเรื่องการขายพันธุ์และบำรุงพันธุ์ ปัจจุบันรัฐบาลได้เปลี่ยนนโยบายใหม่โดยทำการ เร่งรัดพัฒนาปศุสัตว์ให้มีการ เลี้ยงโคและกระบือ เนื้ออย่างจริงจังเพื่อที่จะสนองความต้องการทั้งภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมก็ได้ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรม เลี้ยงโคและกระบือ เนื้อ เพื่อการส่งออกโดยตรงอีกด้วย

๖.๑.๒ ลักษณะของการค้าโคและกระบือ โคและกระบือที่ซื้อขายกันในตลาดจะมีผู้ซื้อด้วยวัตถุประสงค์ต่างกัน ๓ ประเภท คือ

๖.๑.๒.๑ ซื้อโคและกระบือเพื่อไว้ใช้งานในไร่นา ความต้องการประเภทนี้ ในระยะข้างหน้ามีแนวโน้มลดลง เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องทุ่นแรงแทนแรงงานสัตว์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะต้องประสบกับปัญหาการขาดแคลนแรงงานในฤดูเพาะปลูก ซึ่งในการใช้แรงงานสัตว์นั้น จำเป็นต้องใช้แรงงานคนควบคู่กันไปด้วย แต่เกษตรกรส่วนหนึ่งโดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้ละทิ้งไร่นาไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในเมือง ซึ่งให้รายได้ที่สูงกว่าและแน่นอนกว่าการทำไร่นา ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงาน

ในฤดูเพาะปลูก แรงงานคนในฤดูเพาะปลูกจึงมีมูลค่าผลิตผลเพิ่ม (marginal value product หรือ shadow price) ในแต่ละชั่วโมงสูงมาก ฉะนั้น การใช้เครื่องทุ่นแรง (ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของเองหรือเช่าก็ตาม) ในการเพาะปลูก จะเสียค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่ำกว่า การใช้แรงงานโคและกระบือ ด้วยเหตุนี้จึงมีการเลี้ยงโคและกระบือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง

๖.๑.๒.๒ ซื้อโคและกระบือเพื่อบริโภคภายในประเทศ ซึ่งตามหลัก

โภชนาการถือว่า เนื้อโคและกระบือเป็นอาหารประเภทหนึ่งที่สำคัญต่อสุขภาพของร่างกาย เพราะมีธาตุอาหารโปรตีนสูง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ประชากรไทยยังคงบริโภคเนื้อโคและกระบือในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากเนื้อโคและกระบือเป็นอาหารที่มีราคาแพง จนประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีรายได้ต่ำไม่อยู่ในฐานะที่จะซื้อมาบริโภคเป็นจำนวนมากได้ การที่เนื้อโคและกระบือมีราคาแพง มีสาเหตุมาจากปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าปริมาณการบริโภค โคและกระบือที่เสนอขายในตลาดเพื่อนำไปฆ่าเป็นอาหารนั้น เกือบทั้งหมด เป็นโคและกระบือที่มีอายุมากไม่สามารถใช้งานได้อีกต่อไป หรือมีลักษณะไม่เหมาะสำหรับจะใช้เป็นแรงงาน เมื่อมีการเลี้ยงโคและกระบือสำหรับใช้งานในระยะที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำหรือเกือบจะคงที่เช่นนี้ ทำให้ปริมาณโคและกระบือที่จะเสนอขายในตลาดเพื่อนำไปฆ่าเป็นอาหารไม่พอเพียงกับความต้องการซึ่งได้เพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและระดับรายได้ เป็นผลให้ราคาเนื้อโคและกระบือเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

๖.๑.๒.๓ ซื้อโคและกระบือเพื่อส่งออก ในการส่งโคและกระบือไปจำหน่าย

ตลาดต่างประเทศนั้น รัฐบาลได้เข้าควบคุมการส่งออกโดยใช้มาตรการจัดสรรโควตาเพื่อจำกัดปริมาณส่งออก ทั้งนี้เพื่อป้องกันความขาดแคลนภายในประเทศในการนี้ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ เป็นต้นไป ผู้ที่จะส่งโคและกระบือไปจำหน่ายต่างประเทศ จะต้องมีการเลี้ยงโคและกระบือเป็นของตนเอง สำหรับวิธีการจัดสรรโควตาส่งออกให้แก่แต่ละฟาร์มนั้น จะพิจารณาจากอัตราส่วนของแม่พันธุ์ที่มีอยู่ในฟาร์ม อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา พ่อค้าไม่สามารถส่งโคและกระบือออกไปจำหน่ายได้เต็มโควตาหรือเป้าหมายที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเกิดโรคปากและเท้า

เปื่อยระบาศในภาคใต้เมื่อปี ๒๕๑๖ ทำให้กระทบกระเทือนการส่งออกไปยังสิงคโปร์และมาเลเซีย นอกจากนี้ปริมาณการผลิตในช่วงนี้เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำมาก เมื่อหักปริมาณที่ใช้ภายในประเทศแล้วก็จะเหลือสำหรับส่งออกน้อยกว่าในช่วงก่อน ๆ สำหรับตลาดที่สำคัญที่สุดของไทยก็คือฮ่องกง ซึ่งไทยส่งโคและกระบือไปขายที่ฮ่องกงประมาณร้อยละ ๗๕ ของปริมาณโคและกระบือที่ส่งออกทั้งหมด

๖.๑.๓ ปริมาณการผลิตและการบริโภคโคและกระบือในช่วงระยะปี ๒๕๐๘-๒๕๑๕

ปริมาณการผลิตในช่วง ๑๒ ปีที่ผ่านมา (๒๕๐๘-๒๕๑๕) ปรากฏว่า เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยปีละ ๑ เปอร์เซ็นต์ โดยเฉลี่ยกันภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คือประมาณครึ่งหนึ่งของปริมาณที่เลี้ยงกันทั้งประเทศ ส่วนปริมาณการบริโภคในช่วงระยะเดียวกันนี้ เพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยปีละ ๔ เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๑ ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยบริโภคเนื้อโคและกระบือเฉลี่ยทั้งประเทศประมาณ ๔.๒๘ กิโลกรัมต่อคนต่อปี แยกออกเป็นในเขตกรุงเทพฯ บริโภค ๔.๘๘ กก./คน/ปี ภาคกลาง ๔.๑๘ กก./คน/ปี ภาคใต้ ๓.๙๕ กก./คน/ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔.๑๐ กก./คน/ปี และภาคเหนือ ๓.๕๐ กก./คน/ปี

๖.๑.๔ ปริมาณการผลิตและการบริโภคโคและกระบือในช่วงระยะปี ๒๕๒๐-๒๕๓๑

ผลจากการคาดคะเนปริมาณการผลิตในช่วง ๑๒ ปีข้างหน้า (๒๕๒๐-๒๕๓๑) ปรากฏว่า ปริมาณการผลิตได้เพิ่มขึ้นจาก ๑๑.๗ ล้านตัว ในปี ๒๕๒๐ เป็น ๑๖.๓ ล้านตัว ในปี ๒๕๓๑ หรือมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยประมาณปีละ ๓.๐๒ เปอร์เซ็นต์ ส่วนปริมาณการบริโภคในช่วงระยะเดียวกันได้เพิ่มขึ้นจาก ๑.๖ ล้านตัว ในปี ๒๕๒๐ เป็น ๓.๙ ล้านตัว ในปี ๒๕๓๑ หรือมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยประมาณปีละ ๘.๔๙ เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๘ ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยบริโภคเฉลี่ยทั้งประเทศประมาณ ๖.๖๐ กิโลกรัม ต่อคนต่อปี แยกออกเป็นในเขตกรุงเทพมหานคร บริโภค ๖.๕๒ กก./คน/ปี ภาคกลาง ๖.๖๔ กก./คน/ปี ภาคใต้ ๗.๗๑ กก./คน/ปี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕.๙๐ กก./คน/ปี และภาคเหนือ ๗.๐๙ กก./คน/ปี การที่ปริมาณการบริโภคต่อคนในระหว่างภาคต่าง ๆ เปลี่ยนไปจากในช่วงระยะก่อน โดยประชากรในภาคใต้และภาคเหนือบริโภคเพิ่มขึ้นในอัตราสูงกว่าภาคอื่น ๆ

นั้น เนื่องจากประชากรในภาคใต้ และภาคเหนือ เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าในเขตกรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาจมีสาเหตุมาจากการที่ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและภาคกลาง เปลี่ยนรสนิยมไปบริโภค เนื้อสัตว์ประเภทอื่นแทน เนื้อโคและกระบือ

๖.๒ ปัญหา

จากผลของการวิเคราะห์ปรากฏว่า ในระยะ ๑๒ ปีข้างหน้า ปริมาณการบริโภคเนื้อโคกระบือจะเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่าอัตราเพิ่มของปริมาณการผลิต และสัดส่วนของปริมาณการบริโภคต่อปริมาณการผลิตได้เพิ่มสูงขึ้นกว่าในระยะ ๑๒ ปีที่ผ่านมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ถ้าลักษณะการผลิตและระบบการตลาดในระยะต่อไปข้างหน้า เป็นไปอย่างเดียวกับในระยะที่ผ่านมาแล้ว ก็มีแนวโน้มที่จะยังไม่พอเพียงกับความต้องการในการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งจะกระทบกระเทือนถึงปริมาณการส่งออกด้วย จึง เป็นผลให้ระดับราคาเนื้อโคและกระบือพุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาด้านค่าครองชีพของประชากรรุนแรงยิ่งขึ้น

แนวโน้มที่ปริมาณการผลิตจะไม่พอเพียงกับความต้องการมีมานานแล้ว มิฉะนั้นรัฐบาลคงจะไม่เข้าควบคุมเพื่อจำกัดการส่งออก ซึ่งแม้รัฐบาลจะทราบล่วงหน้าว่าจะมีปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นแต่ก็ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนเป็นผลให้คนไทยบริโภคเนื้อโคกระบือในปริมาณค่อนข้างต่ำด้วยราคาที่สูงจนเกินสมควร และประเทศไทยเสียโอกาสที่ควรจะมีรายได้จากการส่งออกมากกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

ตามทฤษฎีการผลิต ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมหรือแบบเสรีนิยม ดังที่เป็นอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้น การบริโภคย่อมมีอิทธิพลเหนือการผลิต โดยอุปสงค์ของผู้บริโภคจะเป็นตัวชี้แนวทางว่า สิ่งใดควรผลิตและจะผลิตเป็นจำนวนเท่าใด จึงจะทำให้ราคาอยู่ในระดับที่เหมาะสม แต่ในกรณีการผลิตโคและกระบือในประเทศไทย แม้จะมีอุปสงค์มากก็ตาม ก็ไม่ได้เป็นตัวกระตุ้นให้มีการเพิ่มปริมาณการผลิตให้ทันกับอุปสงค์ที่มีอยู่นั้น ทั้งนี้เนื่องจากมีอุปสรรคในการเพิ่มปริมาณการผลิตโคและกระบือหลายประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๖.๒.๑ อุปสรรคด้านการผลิต

๖.๒.๑.๑ สถานที่สำหรับ เลี้ยงโคและกระบือลดน้อยลง เนื่องจากทุ่ง

เลี้ยงสัตว์สาธารณะป่าโปร่ง และป่าสงวนที่เคยเป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ ถูกบุกรุกทำลายเพื่อทำการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ได้มีการสร้างอาคารบ้านเรือนเข้าไปในที่ดินที่เคยเลี้ยงสัตว์มาก่อน จึงทำให้มีพื้นที่เหลือสำหรับเลี้ยงโคกระบือน้อยลง และhythmารรมชาติที่มีอยู่ก็ให้ผลผลิตและคุณค่าทางอาหารต่ำ

๖.๒.๑.๒ ระบบการเลี้ยงโคกระบือ เป็นแบบสวนครัวหลังบ้าน เป็นส่วนใหญ่ เพื่อเลี้ยงไว้ใช้งานในไร่นาและ เนื่องจากมีเนื้อที่เลี้ยงสัตว์จำกัด ประกอบกับมีใจผู้ร้ายลักขโมยสัตว์เป็นประจำ จึงเป็นสาเหตุผลักดันให้เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงเฉพาะโคกระบือตัวผู้ กระบือตัวผู้ที่มีลักษณะดี (ตัวใหญ่) จะถูกต้อนก่อนนำไปใช้งาน เพราะกระบือที่ต้อนแล้วนี้สามารถทำงานได้ดีขึ้นและขายได้ในราคาที่สูง ส่วนการสั่งซื้อพันธุ์โคจากต่างประเทศเพื่อนำมาผสมยกระดับพันธุ์ (up grading) ยังมีน้อยเกินไป ทำให้ขาดพันธุ์สัตว์ที่ดีที่จะใช้ในการปรับปรุงพันธุ์เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพการผลิต ลักษณะของโคและกระบือจึงมีขนาดเล็กลงเรื่อย ๆ ความสามารถในการให้เนื้อก็ต่ำด้วย

๖.๒.๑.๓ ในแหล่งที่มีการใช้เครื่องจักรทุนแรงแทนแรงงานสัตว์ ก็จะเป็นผลให้บริเวณนั้นเลี้ยงโคและกระบือลดลง เพราะไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานสัตว์อีกต่อไป

๖.๒.๑.๔ เนื่องจากการเลี้ยงโคและกระบือต้องใช้เงินทุนในระยะแรกสูง เช่น ค่าพันธุ์ ค่าบุกเบิกที่ดิน เตรียมดินปลูกหญ้า สร้างโรงเรือน และอื่น ๆ และกว่าจะได้ทุนคืนก็ต้องใช้เวลาหลายปี ทำให้เกษตรกรที่ไม่เคยเลี้ยงมาก่อนไม่สามารถที่จะเริ่มดำเนินการได้ นอกจากนี้หลักเกณฑ์ในการส่งเสริมให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมเลี้ยงโคและกระบือของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมสูงเกินไปที่จะริเริ่มลงทุนได้

๖.๒.๒ อุปสรรคด้านตลาด

๖.๒.๒.๑ เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไม่ได้หวังรายได้โดยตรงจากการเลี้ยงโคและกระบือ ฉะนั้น ในการขายโคและกระบือที่เล็กใช้งานแล้ว เกษตรกรไม่ใคร่สนใจในด้านราคามากนัก พ่อค้าคนกลางจึงเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายแต่ฝ่ายเดียว ด้วยเหตุนี้

เกษตรกรจึงไม่สนใจที่จะทำการปรับปรุงหรือขยายการผลิตเพื่อไว้ขาย เป็นโคและกระบือ เนื้อโดยตรง

๖.๒.๒.๒ ในการกำหนดราคาซื้อขายไม่ เป็นไปตามคุณภาพของ เนื้อสัตว์ กล่าวคือ พ่อค้าคนกลางจะซื้อในราคาเดียวกันไม่ว่าจะเป็นโคกระบือที่เล็กใช้งานแล้ว หรือ เป็นโคกระบือหนุ่มที่ขนส่งตลาดเป็น เนื้อชั้นดี แต่พ่อค้าจะให้ราคาต่างกันไปตามน้ำหนัก (ตัวเล็กหรือตัวใหญ่) ของสัตว์เท่านั้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรม เลี้ยงโคกระบือ เนื้อ

๖.๒.๒.๓ ปรากฏว่ามีการฆ่าโคและกระบือแบบผิดกฎหมาย หรือลักลอบ ฆ่าเถื่อนกันเป็นจำนวนมาก และคาดกันว่ามีเป็นจำนวนมากกว่าที่ฆ่าโดยได้รับอนุญาตตามกฎหมาย ในการฆ่าเถื่อนนี้มักเป็นการฆ่าโคและกระบือตัวเมีย เพราะมีราคาถูกกว่าตัวผู้ การกระทำเช่นนี้เป็นการทำลายแม่พันธุ์ ซึ่งจะ เป็นผลให้การขยายปริมาณการผลิตทำได้น้อยลง

๖.๓ ข้อเสนอแนะ

การที่จะให้ปริมาณการผลิตโคและกระบือ เพิ่มขึ้นให้พอ เพียงกับความต้องการนั้น ควรจะมีนโยบายและมาตรการดังต่อไปนี้

๖.๓.๑ ปรับปรุงทุ่ง เลี้ยงสัตว์สาธารณะป่าโปร่ง และป่าสงวนที่ถูกบุกรุกทำลายและ ทอดทิ้ง ให้เป็นสถานที่เลี้ยงโคกระบืออย่างจริงจังและ เร่งด่วน พร้อมกับปรับปรุงคุณภาพของ หญ้า เลี้ยงสัตว์ โดยปลูกพืชอาหารสัตว์ที่ให้คุณค่าทางอาหารสูง

๖.๓.๒ ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงโคและกระบือในสวนผลไม้ สวนมะพร้าว และสวน ยาง ซึ่งที่ดินในสวนเหล่านี้มีหญ้าอาหารสัตว์อุดมสมบูรณ์

๖.๓.๓ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณในการสั่งซื้อพันธุ์สัตว์จากต่างประเทศให้ มากที่สุดเท่าที่สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ และศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์ของกรมปศุสัตว์ จะสามารถเลี้ยงไว้ ได้ เพื่อผลิตพันธุ์สัตว์จำหน่ายหรือให้เกษตรกรยืมไปผสมพันธุ์

๖.๓.๔ รัฐบาลน่าจะใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะให้ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร และธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ปลดปล่อยสินเชื่อการเกษตรระยะยาวในจำนวนเงินที่มากพอและอัตราดอกเบี้ยที่ไม่สูงมากนัก ให้เกษตรกรนำไปปรับปรุงและขยายการผลิตโคและกระบือเพื่อเป็นการค้า

๖.๓.๕ เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิตโคและกระบือเนื้อ รัฐบาลจึงควรส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในรูปสหกรณ์ หรืออาจจะจัดตั้งนิคมผู้เลี้ยงสัตว์ก็ได้ แล้วรับซื้อลูกโคและกระบือหย่านมาจากผู้เลี้ยงที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหกรณ์หรือนิคม โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้สมาชิกเลี้ยงลูกโคและกระบือหย่านมเท่านั้น เพื่อเลี้ยงจนมีอายุประมาณ ๓ ปี จึงส่งไปขายในตลาดเป็นโคและกระบือเนื้อ ซึ่งจะให้เนื้อที่มีคุณภาพสูง นอกจากนี้ก็ทำการคัดเลือกตัวที่มีรูปร่างแข็งแรง ซึ่งมีลักษณะเหมาะสมที่จะใช้ เป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ไว้ขายให้แก่ผู้ที่ต้องการอีกด้วย แต่ในระยะแรกเริ่มที่ยังไม่มีรายได้จากการขายโคและกระบือนั้น สหกรณ์หรือนิคมควรจัดสรรที่ดินส่วนหนึ่งให้สมาชิกทำการเพาะปลูกหารายได้ไปพลาง ๆ ก่อน ถ้ารัฐบาลสามารถรวมกลุ่มเกษตรกรและดำเนินการได้เช่นนี้ นอกจากจะทำให้มีปริมาณโคและกระบือเนื้อ เสนอขายในท้องตลาดเพิ่มขึ้นแล้ว ยังจะมีผลดีกับอื่น เกิดขึ้นด้วย กล่าวคือ

-- ทำให้เกษตรกรที่ผลิตลูกโคและกระบือหย่านมขายนั้น มีรายได้เร็วขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างสิ่งจูงใจให้มีการผลิตลูกโคและกระบือเป็นการค้า และมีการเลี้ยงตัวเมียเพิ่มขึ้นด้วย

-- เป็นผลให้ลดการฆ่าตัวเมียลง เพราะเกษตรกรมีค่านามจำเป็นต้องเลี้ยงไว้เพื่อผลิตลูกขาย

๖.๓.๖ จะต้องปรับปรุงระบบการตลาดของโคและกระบือใหม่ โดยรัฐบาลจะต้องใช้มาตรการให้การซื้อขายเป็นไปตามคุณภาพของเนื้อสัตว์ ซึ่งจะ เป็นสิ่งกระตุ้นให้มีการเลี้ยงโคและกระบือพันธุ์ดีกันมากขึ้น

๖.๓.๗ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลักลอบฆ่าเถื่อน และรัฐจะต้องปรับปรุงบริการของโรงฆ่าสัตว์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพื่อ

จงใจให้มีการนำสัตว์เข้ามาฆ่าในโรงฆ่าสัตว์มากขึ้น

๖.๓.๘ เพื่อส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในอุตสาหกรรมเลี้ยงโคและกระบือเพื่อเป็นการค้า รัฐบาลควรจัดการแก้ไขพระราชบัญญัติและกฎต่าง ๆ ที่กำหนดให้ ส่วนราชการเท่านั้นที่จะได้รับอนุญาตให้ตั้งโรงฆ่าสัตว์ และดำเนินการฆ่าสัตว์ โดยปรับปรุงใหม่เป็นอนุญาตให้เอกชนที่มีฟาร์มเลี้ยงโคและกระบือขนาดใหญ่ดำเนินการตั้งโรงฆ่าสัตว์และฆ่าสัตว์ได้เองด้วย พร้อมกับรัฐบาลกำหนดมาตรการป้องกันไม่ให้มีการลักลอบฆ่าเนื้อในโรงฆ่าสัตว์ของเอกชนที่จะจัดตั้งขึ้น และป้องกันไม่ให้เกิดระบบผูกขาดในการจำหน่ายเนื้อสัตว์ด้วย

๖.๔ ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องจากข้อมูลที่นำมาศึกษาและวิเคราะห์ เป็นข้อมูลทุติยภูมิของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นข้อมูลในช่วงระยะ ๑๒ ปี คือ พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๙ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สามารถหาข้อมูลที่จำเป็นในการวิเคราะห์ได้สมบูรณ์ที่สุด แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลดังกล่าวมีข้อบกพร่องบางประการที่ไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้ทันที จำเป็นต้องปรับปรุงให้เหมาะสมและถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้ตั้งรายละเอียดในบทที่ ๔ จากข้อจำกัดของข้อมูลดังกล่าวนี้เป็นผลให้ต้องทำการวิเคราะห์ในรูปแบบจำลองสมการเดี่ยว (Single Demand Equation Model หรือ Simple equations) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง (Variables) ได้เพียงไม่กี่ตัว ผลจากการวิเคราะห์จึงให้ผลทางสถิติไม่ดีเท่าที่ควร